

Sketches

Sketches

Hugo Renaerts

Inleiding

We komen terecht in een deel van de theaterwereld waar haast nog geen aandacht aan geschonken werd, al is een sketch al vele jaren – of eeuwen – lang een geliefkoosd onderdeel van vele revues, bonte avonden, showprogramma's of gewoon feesten. Een sketch blijft voor velen een minderwaardig afkooksel van toneel. Dit is beslist niet zo.

Een sketch is een kort komisch toneelstukje met een of meer acteurs. Het woord komt uit het Engels en betekent letterlijk 'schets', maar wordt in het Nederlands alleen gebruikt om die korte komische stukjes aan te duiden.

Nu kan men met een sketch alle kanten uit. Een sketch kan een kort stukje zijn in een 'bonte avond' of in een revue, dat wil zeggen een op zichzelf staande act als onderdeel van een voorstelling waarbij diverse artiesten optreden zoals zangers, muzikanten, goochelaars...

Gewoonlijk twee komieken brengen dan een stukje van een vijftal minuten met meestal kolderieke dialogen en een verrassend maar komisch slot.

In Nederland zijn met name André van Duin, Farce Majeure, Van Kooten en De Bie, Pisa, Jiskefet, Nieuw Dier, Draadstaal, Toren C en op de radio Spijkers met Koppen bekend om hun sketches. In België zijn Gaston & Leo, Jacques Vermeire, TV-Touché, Buiten de Zone, Bart Peeters en Hugo Matthysen en de Neveneffecten bekende makers van sketches. Bekende buitenlandse televisieprogramma's die uit een verzameling sketches bestaan zijn onder meer Monty Python's Flying Circus, The Fast Show, Little Britain, Mister Bean, Benny Hill, Tommy Cooper en Chappelle's Show. Ook het duo Dean Martin en Jerry Lewis deed veel sketches in films.

Hierna geven we een aantal sketches voor meestal twee personen, waarbij in de meeste gevallen de keuze kan gemaakt worden tussen twee mannen, twee vrouwen of een man en vrouw.

Een sketch spelen

Het spelen van een sketch onderscheidt zich van ander theater door overacting, zelfs nog meer dan bij een klucht. Bij een sketch is het woord vaak minder belangrijk dan de mimiek en de lichaamsexpressie. Omdat het zo kort is, wordt alles er uit gehaald om het potsierlijke, het extravagante, het burleske naar boven te halen. In een sketch zijn de typetjes belangrijk. Het zijn haast nooit gewone mensen maar figuren die buitenissige kwaliteiten vertonen.

Dat moet de bedoeling zijn. Een sketch laat het publiek tussen de vijf en tien minuten zo veel mogelijk schateren. Het acteren is dan ook gericht naar ‘overdaad’, naar overdrijven, naar overacting. Heel dikwijls worden in een sketch personages gebracht die ongewoon gekleed zijn, dat wil zeggen met pruik, grote bril, te korte broekspijpen of mouwen. Het kan zijn dat ze een tic hebben of stotteren en in de sketches die we hierna brengen kunnen die elementen natuurlijk ingevuld worden naar eigen goeddunken. Een sketch heeft maar één doel: het publiek moet gieren van de pret.

Maar... let op. **Overdrijven moet met de nodige dosis gebeuren**, met feeling, zoniet bestaat het gevaar dat het niet lachwekkend maar belachelijk wordt, dé grote fout van de meeste mensen die sketches gaan spelen.

De sketches die u hierna vindt bevatten een basistekst. Ze kunnen ingevuld of uitgebreid worden, soms naar de omstandigheden, de aard van het publiek of de mogelijkheden van de spelers. **Vergeet vooral het visuele niet!** Aarzel niet om een typetje neer te zetten. Dat kan. Dat mag. Dat móet!

De grap

Een sketch heeft het niet alleen van een verrassend en komisch slot, in een sketch kunnen vele grappen en moppen, zowel verbaal als visueel, worden ingelast (zie mijn boek ‘Sketches spelen’). Daarvoor is de timing belangrijk. Een grap moet door het publiek begrepen worden en hoewel een sketch gewoonlijk in een sneltempo wordt gespeeld, mag men deze korte pauzes beslist niet vergeten.

Soms moet het publiek duidelijk worden gemaakt dat er iets grappigs gezegd is. Een meester daarin was de onvergetelijke Toon Hermans. Door iets te benadrukken, door een pauze te nemen, door het publiek te bekijken, zei hij zonder woorden: “dit was grappig, nu moet u lachen”. En inderdaad, het publiek begon te lachen.

Ieder gevoel voor humor is verschillend, maar iets grappigs blijft iets grappigs. Het kan een korte woordspeling zijn die in een gesprek verloren gaat. Dan is het ogenblik gekomen om het publiek duidelijk te maken dat er iets grappigs gezegd is. Gemakkelijk is dat niet en het eist wel enige ervaring om de kneep te leren kennen, maar het is noodzakelijk.

De toeschouwers blijven niet constant hun scherpe aandacht houden op de tekst, want dat is vermoeiend. Daarom is een sketch, doorspekt met grappen, ook zo kort. Als ze te lang wordt, zal er steeds minder gelachen worden, tenzij men als speler zelf het tempo gaat minderen en die grappen er laat uitkomen die inderdaad grappig zijn.

De toeschouwer er door een pauze, een mimiek of een gebaar op wijzen dat er net iets grappigs is gezegd en dat ze nu moeten lachen, dit moet men zich eigen maken. En geef die toeschouwer dan ook de kans om te lachen. Pas als het gelach uitsterft gaat men verder, maar ondertussen blijft men wel visueel acteren. Nogmaals: een sketch spelen is niet gemakkelijker dan een toneelstuk.

Inhoud

Vergissing: 2 mannen of 2 vrouwen of Man/vrouw	10
Sollicitatie: 2 mannen of 2 vrouwen of Man/vrouw	13
Psychiater: 2 mannen of man/vrouw	17
Paraplu: 2 mannen of 2 vrouwen of man/vrouw	21
Omgekeerd: 2 mannen of 2 vrouwen of Man/vrouw	23
Stoute leerling: 2 mannen	28
Kleermaker: 2 mannen	32
Verdriet: man/vrouw	36
Vreemd beroep: 2 mannen of man/vrouw	40
Kiplekker: 2 vrouwen of man/vrouw	45
Stok: man/vrouw en man/vrouw	47
Makelaar: man/vrouw + man/vrouw	52
Visserlatijn: 2 mannen	57
Artistiek: 2 mannen	62
Wilkom herr Deutscher: 2 mannen	65
Minder drinken: 2 mannen	69
Geen nieuws... : man en vrouw	73
Vreemd geval: 3 mannen of 2 mannen en vrouw	76
Smakelijk: 2 mannen	80
Interview: man en vrouw	84
Roddel: 2 vrouwen	89
Prostitutie: 2 vrouwen	93
Avondschool: 2 mannen	97
Biecht: 2 mannen	100
Rijles: man en vrouw	104

Vergissing

Twee mannen of twee vrouwen of man en vrouw

De visuele act komt hier hoofdzakelijk van A, reagerend op wat B vertelt over wat A denkt dat het zijn schoonmoeder is. Die verbazing, overgaand in ontzetting moet geleidelijk gebeuren. Een overdreven mimiek is hier de opzet.

OPMERKINGEN: Na de inleiding zal het publiek hoogstwaarschijnlijk geen erg hebben in de verwisseling van genre, omdat de kachel door B ook altijd als 'ze' wordt gebruikt.

A moet natuurlijk alles verwerken en van de ene verbazing in de andere vallen, beginnen zweten of stotteren. B is zich van geen kwaad bewust en vertelt alles zonder al te veel emotie.

A op

A: Zo, B (naam) is er nog niet. Dan heb ik nog even de tijd om sigaretten te kopen. Ik ben benieuwd hoe het gaat met zijn schoonmoeder. Die woont bij hem in en vorige week was ze ziek. Ja, het mens is al oud en er kan natuurlijk altijd van alles gebeuren. Ik zal het hem (haar) vragen. Nu even naar sigaretten daar in de winkel. Als ik maar veilig aan de overkant van de rijweg geraak, want het is hier zó druk. Ze zouden hier een bordje moeten zetten: de straat oversteken kan uw gezondheid schaden. **(af)**

Even later komt B op.

B: Zo, ik was hier afgesproken met A (naam), maar hij is er nog niet. Zo, ik kan hem wel vertellen dat we die ouwe kachel eindelijk kwijt zijn geraakt aan een koopman van oud ijzer. Die twijfelde wel even of hij die zou meenemen, want hij was zwaar. Maar goed, hij heeft het toch gedaan. **(kijkt op zijn polshorloge)**. B is laat. Normaal is hij altijd op tijd. Ha, daar is hij.

A: Ik was even sigaretten gaan kopen. Zeg... enne... hoe is het er mee?
B: Bedoel je met dat oud spul?
A: Kom, zo oud was ze toch niet?
B: Niet zo oud? Al meer dan tachtig jaar.
A: Zo oud? Zo zag ze er niet uit.
B: Omdat mijn vrouw ze altijd goed heeft verzorgd. Maar de laatste jaren moest ze bijna iedere week opgeblonken worden.
A: Iedere week?
B: Natuurlijk. Als je bezoek krijgt moet ze er toch netjes uitzien. De mensen roddelen altijd zo graag. Heb je gezien hoe...
A: Ach ja, de mensen....
B: Maar enfin, ik ben haar kwijt.
A: Kwijt?
B: Ja, eindelijk het huis uit.
A: Hoe zo?
B: Meegegeven aan iemand.
A: Meegegeven?
B: Ja. We hebben wel een beetje moeten aandringen, want hij zei ook: wat kan ik hier nog mee doen. Maar enfin, hij heeft ze dan toch meegenomen.
A: Maar wat gaat die man er dan mee doen?
B: Dat is zijn zaak. Misschien verder verkopen. Natuurlijk, veel geld krijg je er niet meer voor.
A: Maar dat is toch erg. Zomaar aan iemand meegeven. En wat zegt je vrouw (man) hier over?
B: Die was ook blij dat we ze kwijt zijn natuurlijk. Ze stond ook vreselijk in de weg.
A: In de weg?
B: Als mijn vrouw wou schoonmaken moest ze er altijd omheen...
A: Alsof het zo erg is om ze even te verplaatsen.
B: Ze even te verplaatsen? Weet je wel hoeveel ze woog?
A: Ik schat zo'n tachtig kilo

B: Meer dan honderd!
A: Dat zag je er niet aan.
B: Nee, maar je moest ze eens voelen. Nee, nee, we konden er niks meer mee doen. Ze werd ook niet meer heet.
A: Nee... dat... dat zal niet als ze zo oud is.
B: Vroeger wel, toen werd ze nog heel heet. Toen hebben we er nog veel plezier aan beleefd.
A: Aan.. aan... plezier...?
B: Maar de laatste tijd stond ze alleen maar in de weg. En ze stonk.
A: Stonk ze?
B: Verschrikkelijk. En dan begon ze nog te roken...
A: Te roken? Echt waar?
B: Je moest alle ramen open zetten. En toen zei ik tegen mijn vrouw: Nu is het genoeg, ze gaat er uit.
A: Zo ineens... kon je ze dan nergens plaatsen.
B: We hebben geen plaats in andere kamers en waarom zouden we dat doen. En dan die vuiligheid die je altijd moest opscheppen...
A: Vuiligheid opscheppen?
B: Ja, dat viel er langs onder altijd uit. Ja, overal doorgeroest natuurlijk.
A: Doorge... zeg, waar hebt ge het over?
B: Over die ouwe kachel natuurlijk
A: (*na even verwerken*) Ah ja... (*herstelt zich*) dus ge zijt ze kwijt...
B: Dat zei ik toch. Oh ja, nog iets, mijn schoonmoeder is genezen.
A: Dat doet me plezier. Kom we gaan een pilsje drinken.